

www.mnactec.cat/150elements

MAPA DEL PATRIMONI INDUSTRIAL DE CATALUNYA

- 150 elements imprescindibles -

Generalitat
de Catalunya
**Departament
de Cultura**

**MUSEU DE LA
CIÈNCIA I DE LA
TÈCNICA
DE CATALUNYA**

CONTINGUTS

El patrimoni industrial a Catalunya	3
Els 150 elements del patrimoni industrial català	4
L'elaboració del llistat	4
Criteris de selecció dels 150 elements	5
Llistat dels 150 elements	7
Mapa interactiu en línia	15
Com funciona	16
El mNACTEC	20

EL PATRIMONI INDUSTRIAL A CATALUNYA

Catalunya va ser una de les primeres regions europees en iniciar, a finals del segle XVIII els processos de canvi que van permetre l'evolució des d'una societat econòmicament preindustrial a establir noves i incipients formes econòmiques i de producció plenament industrials.

Aquesta rapidesa i precocitat en la industrialització catalana li donà dues característiques pròpies ben definides: d'una banda, la creació d'una burgesia autòctona plenament identificada amb aquest nou procés d'industrialització i, en segon lloc, una forma d'industrialització infreqüentment diversificada, tant per l'amplitud i varietat dels sectors productius afectats com per la distribució geogràfica per la majoria del territori català. Aquesta diversitat temàtica i geogràfica determinarà extraordinàriament l'anàlisi i la situació de les restes físiques i materials dels diferents processos d'industrialització de Catalunya, que conformen el que es coneix com a patrimoni industrial.

El patrimoni industrial agrupa tots els elements mobles, immobles i intangibles relacionats amb els processos d'explotació i fabricació industrials, inclosos tots els seus aspectes i continguts: màquines, edificis, processos productius, utilatges, sistemes energètics, sistemes de transport, llocs d'emmagatzematges, cases dels amos, habitatges obrers, espais socials, arxius, documents gràfics i sonors, publicitat, història social, cartografia, planimetria, documentació comercial, mostraris, etc.

ELS 150 ELEMENTS DEL PATRIMONI INDUSTRIAL CATALÀ

L'elaboració del llistat

El Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) ha estudiat i difós, des dels seus inicis l'any 1994, el patrimoni industrial català, atès el prestigi i l'interès històric i social d'aquest patrimoni. Tal com ja s'havia fet en d'altres països, **es van establir tres línies d'acció:**

- **la divulgació i la conscienciació.**
- **l'elaboració de l'Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya (IPIC).**
- **la selecció dels millors elements de l'inventari per brindar-los el reconeixement i la protecció legal necessaris.**

La selecció dels millors espais es va iniciar l'any 1994 amb la publicació del llistat dels 75 elements del Patrimoni Industrial de Catalunya, elaborat pel mNACTEC, l'Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya (AMCTAIC), ajuntaments, diverses institucions i particulars relacionats amb el patrimoni industrial.

Posteriorment des del mNACTEC es va considerar oportú ampliar la llista, ja que alguns elements rellevants n'havien quedat exclosos i es va elaborar un llistat de possibles nous elements amb uns criteris ajustats i diversos. El llistat definitiu dels 100 elements va ser aprovat en la celebració de les IV Jornades d'Arqueologia Industrial de Catalunya a Girona el novembre del 1997.

El mNACTEC, la Comissió de Directors del seu Sistema Territorial, l'AMCTAIC i diferents professionals i particulars van considerar, a partir del 2010, la necessitat d'ampliar i actualitzar aquest llistat dels 100 elements. Després d'un treball transversal i conjunt de més de quatre anys, i establint uns criteris determinats i concrets per a la seva selecció, es va arribar a l'actual llistat dels 150 elements del patrimoni industrial català.

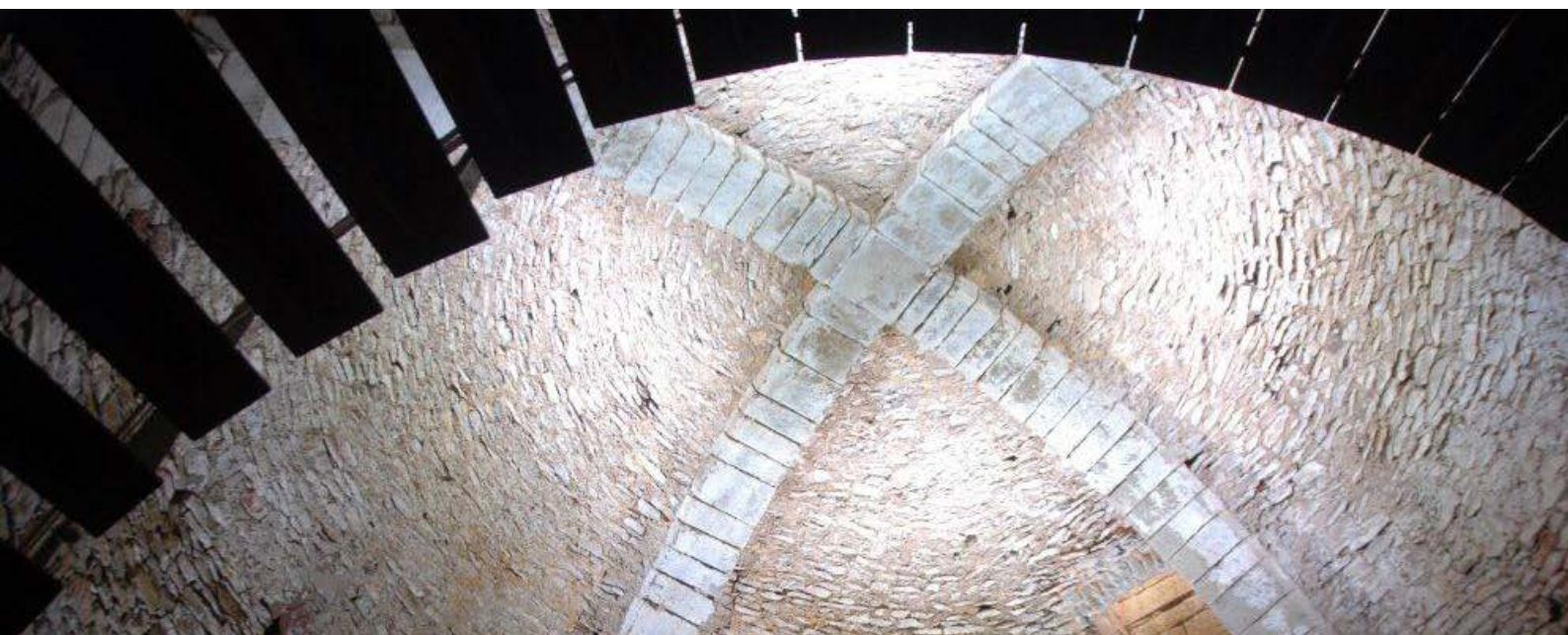
Criteris de selecció dels 150 elements

La selecció dels 150 elements més destacats del patrimoni industrial català s'ha fet d'acord amb els criteris següents:

Àmbits temàtics

La industrialització catalana va incidir en la major part dels àmbits temàtics. Així, la selecció dels 150 elements recull com a mínim un exemple de totes les àrees temàtiques en què la industrialització ha tingut un paper destacat:

- 23 elements preindustrials: molins; fargues; pous de glaç; forns de calç; salines; manufactures d'indianes i paraires, i adoberies.
- 84 elements industrials: indústria de la fusta i derivats; indústria de la construcció, indústria tèxtil, indústria agroalimentària, indústria del tabac, indústria química, indústria del suro, indústria metal·lúrgica, indústria de l'automòbil, mineria, xemeneies industrials i canals industrials.
- 43 elements de serveis i obra pública: servis públics d'aigua, serveis públics de gas, serveis públics d'electricitat, mercats, patrimoni ferroviari, patrimoni marítim, obres públiques, telecomunicacions i observatoris científics.

Diversitat geogràfica

Els elements s'ubiquen de forma descentralitzada per la major part del territori català. Un total de 39 de les 42 comarques actuals tenen, com a mínim, un element representat.

Autenticitat

Es considera prioritari que l'element conservi la major part dels seus components arquitectònics i/o tecnològics, i que la configuració i l'estructura hagin estat molt poc alterats, modificats o deteriorats.

Testimoniatge industrial, històric, social i arquitectònic

L'element és un referent a nivell nacional, comarcal o local, a la vegada que singular per la tipologia, l'estil i l'autoria. Exemplifica el seu interès a través del reconeixement d'estudiosos, de publicacions de referència o per la seva singularitat reconeguda en les disposicions de protecció legal establertes.

Valor paisatgístic i territorial

La proposta d'integració de l'element es fonamenta, també, en el fet de constituir i formar part, individualment o col·lectiva, d'un paisatge i morfologia característics, i en l'aportació qualitativa de l'entorn més immediat.

Valor estètic i artístic

El patrimoni industrial és l'exemple més autèntic de la relació que es pot establir entre l'element patrimonial com a obra d'art i l'usuari d'aquesta obra d'art. Per primera vegada, un lloc de treball i producció pot esdevenir un element artístic, una obra, sense que aquesta dualitat li faci perdre l'interès estètic.

Llistat dels 150 elements

ACTIVITATS PREINDUSTRIALS

NOM - ÀMBIT		MUNICIPI	COMARCA
MOLINS			
MOLINS I SERRADORES HIDRÀULIQUES			
1	Molí de Can Batlle	Vallirana	Baix Llobregat
2	Molí de la Llavina	Centelles	Osona
3	Serradora i molí fariner d'Àreu	Alins	Pallars Sobirà
4	Serradora i molins fariners de la Vall d'Ora	Navès	Solsonès
MOLINS D'OLI			
5	Molí de Sant Josep	La Pobla de Segur	Pallars Jussà
MOLINS PAPERERS I DERIVATS			
6	Molí de la Vila i conjunt de molins de la Costa	Capellades	Anoia
7	Molí Mornau	Sabadell	Vallès Occidental
8	Fàbrica del cartró	Sant Joan Despí	Baix Llobregat
FARGUES			
9	Farga Palau	Ripoll	Ripollès
10	Farga del Comú	Banyoles	Pla de l'Estany
POUS DE GLAÇ			
11	Pous de l'Avencó	Tagamanent	Vallès Oriental
12	Poues de La Ginebreda	Castellterçol	Moianès
13	Pou del Portal	Solsona	Solsonès
FORNS DE CALÇ			
14	Forns de Fonteta	Forallac	Baix Empordà
15	Forns de la calç de Calders	Calders	Moianès
SALINES			
16	Alfolí i salines de Gerri de la Sal	Baix Pallars	Pallars Sobirà
17	Salines de Cambrils	Odèn	Solsonès

18	Alfolí de la Sal de l'Escala	L'Escala	Alt Empordà
----	------------------------------	----------	-------------

MANUFACTURES D'INDIANES I PARAIRES

19	Casa-Fàbrica del carrer de les Tàpies	Barcelona	Barcelonès
20	Tint dels paraires	Banyoles	Pla de l'Estany
21	Rentador de llana d'El Roquer	Castellterçol	Moianès

ADOBERIES

22	Adoberia Cal Granotes	Igualada	Anoia
----	-----------------------	----------	-------

ACTIVITATS INDUSTRIALS

	NOM - ÀMBIT	MUNICIPI	COMARCA
INDÚSTRIA DE LA FUSTA I DERIVATS			
23	Sequer de pinyes	Bellver de Cerdanya	Cerdanya
24	Torneria Vidal	Torelló	Osona
INDÚSTRIA DE LA CONSTRUCCIÓ			
BÒBILES			
25	Bòbila Sugranyes	Reus	Baix Camp
26	Bòbila Anguera	Tortosa	Baix Ebre
27	Forn d'Hipòlit Montseny	Reus	Baix Camp
28	Forns de Pujol i Bausis "La Rajoleta"	Esplugues de Llobregat	Baix Llobregat
29	Fàbrica "La Terracotta"	La Bisbal d'Empordà	Baix Empordà
CIMENTERES			
30	Fàbrica de ciment de Clot del Moro	Castellar de n'Hug	Berguedà
31	Cimentera i colònia del Xerallo	Sarroca de Bellera	Pallars Jussà
INDÚSTRIA TÈXIL			
FÀBRQUES DE RIU			
32	Fàbrica d'Els Panyos	Manresa	Bages
33	Fàbrica dera Lan	Vielha e Mijaran	Val d'Aran
34	Fàbrica de Ilanes d'Arsèguet	Arsèguet	Alt Urgell
35	Can Sanglas	Manlleu	Osona
36	Tecla Sala "La Blava"	Roda de Ter	Osona
VAPORS			
37	Can Batlló	Barcelona	Barcelonès
38	La Igualadina Cotonera	Igualada	Anoia
39	El Vapor Vell de Sants	Barcelona	Barcelonès
40	La Tecla Sala	L'Hospitalet de Llobregat	Barcelonès
41	La Sedeta	Barcelona	Barcelonès
42	Ca l'Aranyó	Barcelona	Barcelonès
43	Can Bagaria	Cornellà de Llobregat	Baix Llobregat
44	Vapor Aymerich, Amat i Jover	Terrassa	Vallès Occidental
45	Fàbrica Casarramona	Barcelona	Barcelonès
46	Cal Boyer	Igualada	Anoia

47	Vapor Buxeda Vell	Sabadell	Vallès Occidental
48	Sederes Vilumara	L'Hospitalet de Llobregat	Barcelonès
49	Conjunt industrial Fabra & Coats	Barcelona	Barcelonès
50	Conjunt industrial i Vapor Can Burés	Anglès	Selva
51	La Cooperativa Obrera "La Mataronense"	Mataró	Maresme
52	Fàbrica Martí, Llopart i Trenchs	El Pla de Santa Maria	Alt Camp
53	Conjunt industrial Tèrmica Roca Umbert	Granollers	Vallès Oriental
COLÒNIES TÈXTILS			
54	Colònia Güell	Sta. Coloma Cervelló	Baix Llobregat
55	Colònia Sedó	Esparreguera	Baix Llobregat
56	Colònia Pons	Puig-reig	Berguedà
57	Colònia Vidal	Puig-reig	Berguedà
58	Colònia Borgonyà	St. Vicenç Torelló	Osona
59	Colònia de l'Ametlla de Merola	Puig-reig	Berguedà
60	Colònia Viladomiu Nou	Gironella	Berguedà
61	Colònia Ymbern "El Pelut"	Orís	Osona
62	Colònia Rusiñol "Can Remisa"	Manlleu	Osona

INDÚSTRIA AGROALIMENTÀRIA

SUCRERES

63	Fàbrica del Sucre de Vic	Vic	Osona
64	Fàbrica del Sucre de Menàrguens	Menàrguens	Noguera

FARINERES I DERIVATS

65	Farinera La Florinda	Manresa	Bages
66	Farinera Teixidor	Girona	Gironès
67	Farinera del Sindicat Agrícola de Cervera	Cervera	Segarra
68	Farinera de Castelló d'Empúries	Castelló d'Empúries	Alt Empordà
69	Farinera Costa	Vic	Osona
70	Farinera Moretó	Mollet del Vallès	Vallès Oriental
71	Farinera Sant Jaume	Barcelona	Barcelonès

CELLERS, FASSINES, CAVES I DESTIL·LERIES

72	Conjunt de Cellers Cooperatius i Sindicats Agrícoles		
	• Barberà de la Conca	Barberà de la Conca	Conca de Barberà
	• Cornudella de Montsant	Cornudella de Montsant	Priorat
	• Falset	Falset	Priorat

	• Gadesa	Gadesa	Terra Alta
	• Nulles	Nulles	Alt Camp
	• Pinell de Brai	El Pinell de Brai	Terra Alta
	• Rocafort de Queralt	Rocafort de Queralt	Conca de Barberà
	• Sant Guim de Freixenet	Sant Guim de Freixenet	Segarra
73	Celler de l'Espluga de Francolí	L'Espluga de Francolí	Conca de Barberà
74	Celler Güell	Sitges	Garraf
75	Caves Codorniu	St. Sadurní d'Anoia	Alt Penedès
76	Destil·leries Gerunda	Girona	Gironès
77	Destil·leries Regàs	Girona	Gironès
78	Fassina Balanyà	L'Espluga de Francolí	Conca de Barberà
79	La Chartreuse	Tarragona	Tarragonès
80	Destil·leries Mollfulleda	Arenys de Mar	Maresme
81	Destil·leries Anís del Mono	Badalona	Barcelonès
CERVESERES			
82	Fàbrica de Cerveses Damm	Barcelona	Barcelonès
ESCORXADORS			
83	Escorxador de Manresa	Manresa	Bages
84	Escorxador d'Igualada	Igualada	Anoia
85	Escorxador de Tortosa	Tortosa	Baix Ebre
86	Escorxador de Tarragona	Tarragona	Tarragonès
87	Escorxador de Lleida	Lleida	Segrià
INDÚSTRIA DEL TABAC			
88	Fàbrica de Tabacs	Tarragona	Tarragonès
INDÚSTRIA QUÍMICA			
89	Fàbrica Pagans	Celrà	Gironès
90	Companyia Fabril de Carbons Elèctrics	Castellgalí	Bages
91	Fàbrica de L'Electroquímica i Colònia obrera	Flix	Ribera d'Ebre
INDÚSTRIA DEL SURO			
92	Torre Armstrong i Can Mario	Palafrugell	Baix Empordà
INDÚSTRIA METAL·LÚRGICA			
93	Fàbrica Gottardo de Andreis "La Llauna"	Badalona	Barcelonès
94	Fàbrica Trepà	Tàrrrega	Urgell

INDÚSTRIA DE L'AUTOMÒBIL

95	Autòdrom de Terramar	Sant Pere de Ribes	Garraf
----	----------------------	--------------------	--------

MINERIA

96	Mines de carbó de Sant Corneli	Cercs	Bergedà
97	Mines de carbó de Surroca	Ogassa	Ripollès
98	Mines de plom de Bellmunt del Priorat	Bellmunt de Priorat	Priorat
99	Mina i muntanya de sal de Cardona	Cardona	Bages
100	Mina de petroli de Riutort	Guardiola de Berguedà	Berguedà

XEMENEIES INDUSTRIALS

101	Xemeneia de la Bòbila Almirall	Terrassa	Vallès Occidental
102	Xemeneia de la Cimentera Sanson	Sant Just Desvern	Baix Llobregat
103	Les Tres Xemeneies	Sant Adrià del Besòs	Barcelonès

CANALS INDUSTRIALS

104	Canal de Can Noguera	Ripoll	Ripollès
105	Canal Industrial de Berga	Guardiola de Berguedà, Cercs i Berga	Berguedà
106	Canal Industrial del Ter	Manlleu	Osona

SERVEIS I OBRA PÚBLICA

	NOM - ÀMBIT	MUNICIPI	COMARCA
SERVEIS PÚBLICS D'AIGUA			
CENTRALS DE BOMBEIG			
107	Central de Bombeig d'Aigües de Barcelona	Cornellà de Llobregat	Baix Llobregat
108	Central de Bombeig del Besós	Montcada i Reixac	Vallès Occidental
DIPÒSITS			
109	Dipòsits Vells de Manresa	Manresa	Bages
110	Dipòsits d'Aigua de Lleida	Lleida	Segrià
111	Dipòsit de les Aigües del Parc de la Ciutadella	Barcelona	Barcelonès
TORRES			
112	Torre de l'Aigua de Sabadell	Sabadell	Vallès Occidental
113	Torre d'Aigües de Dos Rius	Barcelona	Barcelonès
114	Torre de les Aigües del Besós	Barcelona	Barcelonès
CANALS I RESCLOSES			
115	Assut i molí de Xerta	Xerta	Baix Ebre
116	Canal d'Urgell	Agramunt i 48 municipis més	Urgell, Pla d'Urgell, Noguera, Segrià i Garrigues
SERVEIS PÚBLICS DE GAS			
117	Antigues instal·lacions de Catalana de Gas	Barcelona	Barcelonès
SERVEIS PÚBLICS D'ELECTRICITAT			
118	Hidroelèctrica de Catalunya	Barcelona	Barcelonès
119	Conjunt hidroelèctric i Central de Cabdella	La Torre de Cabdella	Pallars Jussà
120	Centrals de Vilanna i Bescanó	Bescanó	Gironès
121	Central de Daió	Querolbs	Ripollès
122	Central Transformadora de Sants-La Bordeta	Barcelona	Barcelonès
123	Dipòsit de FECSA	Vilanova i la Geltrú	Garraf
MERCATS			
124	Mercat del Born	Barcelona	Barcelonès
125	Mercat de Sant Antoni	Barcelona	Barcelonès

PATRIMONI FERROVIARI			
ESTACIONS			
126	Estació del Nord	Barcelona	Barcelonès
127	Estació de França	Barcelona	Barcelonès
128	Estació de Lleida	Lleida	Segrià
129	Estació de Portbou	Portbou	Alt Empordà
TÚNELS I VIADUCTES			
130	Túnel de La Torreta	L'Argentera	Baix Camp
131	Túnel de Montgat	Montgat	Maresme
132	Túnel del Cargol	Toses	Ripollès
133	Viaducte dels Masos	Duesaigües	Baix Camp
134	Viaducte de Colera	Colera	Alt Empordà
FUNICULARS I TELEFÈRICS			
135	Cremallera de Núria	Ribes de Freser i Queralbs	Ripollès
136	Funicular Aeri de Montserrat	Monistrol de Montserrat	Bages
INFRAESTRUCTURES			
137	Magatzem i giratòria de màquines	Vilanova i la Geltrú	Garraf
138	Edifici de l'enclavament de senyals i giratòria	Móra la Nova	Ribera d'Ebre
PATRIMONI MARÍTIM			
MAGATZEMS I RAFALS			
139	Magatzems del Port de Barcelona	Barcelona	Barcelonès
140	Rafal del Port de Tarragona	Tarragona	Tarragonès
141	Pont del petroli	Badalona	Barcelonès
FARS			
142	Far de Sant Sebastià	Palafrugell	Baix Empordà
143	Far de la Banya o del Delta	Tarragona	Tarragonès
OBRES PÚBLIQUES			
144	Pont del Mil·lenari	Tortosa	Baix Ebre
145	Pont penjat d'Amposta	Amposta	Montsià
146	Pont del Lledoner	Cervelló	Baix Llobregat
TELECOMUNICACIONS			
147	Torre de telegrafia òptica de Montornès	Montornès del Vallès	Vallès Oriental
148	Casa de "La Telegrafia"	El Prat de Llobregat	Baix Llobregat
OBSERVATORIS CIENTÍFICS			
149	Observatori de l'Ebre	Roquetes	Baix Ebre
150	Observatori Fabra	Barcelona	Barcelonès

MAPA INTERACTIU EN LÍNIA

Coincidint amb la celebració de les Jornades Europees del Patrimoni, enguany dedicades al patrimoni industrial, el Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya presenta una nova plataforma interactiva per posar en valor i difondre el patrimoni industrial al nostre país.

A través d'aquest nou espai web visual i atractiu, el mNACTEC vol facilitar l'accés i el coneixement dels ciutadans dels 150 espais i elements més destacats de patrimoni industrial de Catalunya, amb una informació adreçada a tots els públics que inclou la història de l'element, fotografies del mateix, com arribar-hi o curiositats, entre d'altres dades d'interès.

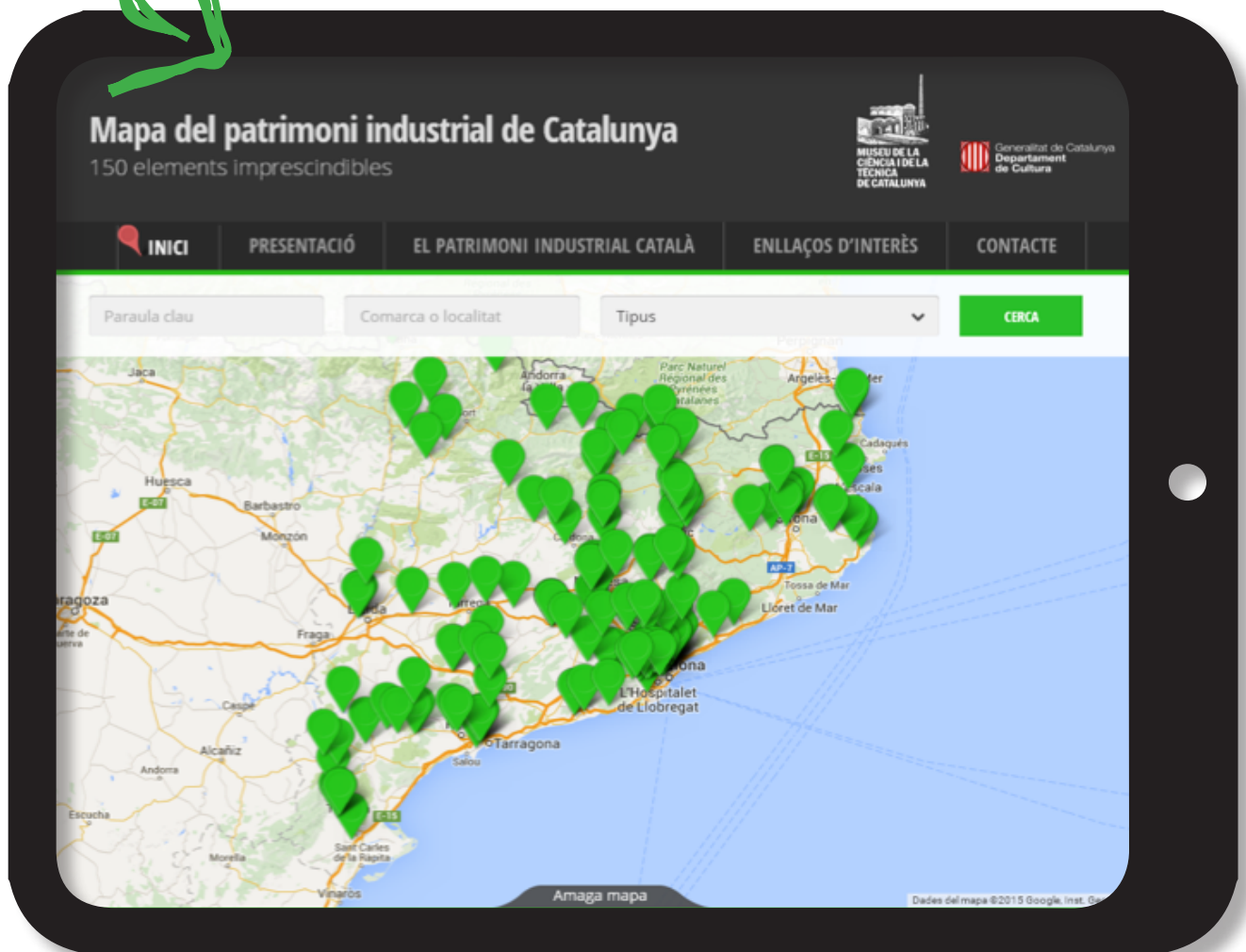
La plataforma utilitza un disseny web adaptatiu que en permet l'accés, de manera òptima, des de tot tipus de dispositius capaços de visualitzar pàgines web (ordinadors, mòbils o tauletes).

El portal és accessible des del web del mNACTEC (www.mnactec.cat) o bé des de l'adreça directa www.mnactec.cat/150elements.

Com funciona?

La pàgina d'inici mostra un mapa amb els punts d'interès geolocalitzats. L'usuari pot clicar directament sobre els punts del mapa o bé fer una cerca per paraula clau o filtrar els punts d'interès per categoria o per comarca o municipi.

També a la pàgina principal i sota del mapa amb els punts d'interès marcats, hi apareixen, de forma aleatòria, alguns dels elements en forma de destacats clicables.

Cada un dels 150 elements té una pàgina pròpia amb la seva informació: nom, història i descripció, fotografies, adreça i localització al mapa, curiositats i altres informacions d'interès.

Colònia Sedó

Baix Llobregat

Colònies tèxtils

Detalls arquitectònics de la Colònia Sedó.

© Xavier Granel

Per què visitar-lo?

Element històric i industrial destacat.
Monumentalitat del conjunt.

La curiositat

Interior de la turbina hidràulica més gran de Catalunya.

En quin moment visitar-lo?

Al llarg de tot l'any.

La Colònia Sedó, situada al terme municipal d'Esparreguera, al marge dret del riu Llobregat, es distingeix d'altres colònies cotoneres per les seves grans dimensions i per l'ús d'un sistema hidràulic que aprofitava al màxim l'energia de l'aigua. La turbina, de 1.400 cavalls de vapor, que donava l'energia necessària a les seccions de filatura i tissatge de la fàbrica, era la més gran construïda a Espanya. Realitzada totalment amb ferro colat, les seves dimensions eren proporcionals al cabal i a la força del salt de l'aigua.

La colònia va ser fundada el 1846 per Miquel Puig i Catasús al costat d'un antic molí fariner conegut com Can Broquetes. La fàbrica ben aviat començarà a créixer i a adoptar les característiques clàssiques d'una colònia industrial per, finalment, ja en ple segle XX, convertir-se en una de les empreses més grans i importants dins de la història econòmica i industrial de Catalunya.

Actualment, la Colònia Sedó s'ha convertit en un important polígon industrial on tenen cabuda diferents empreses i activitats industrials. En un d'aquests antics espais hi ha el nucli central del Museu de la Colònia Sedó.

Localització

Carrer Continues, s/n. Àrea Industrial Can Sedó
08292. Esparreguera

El web també ofereix un apartat de Presentació, on s'hi exposen els passos que s'han seguit per a la confecció del llistat dels 150 elements i els criteris de selecció, i un apartat d'Enllaços relacionats, en què l'usuari hi podrà trobar altra informació d'interès relacionada amb el patrimoni industrial.

EL mNACTEC

El Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC) és un dels tres museus nacionals reconeguts pel Parlament de Catalunya.

Amb la missió de fomentar el coneixement de la història de la ciència, la tècnica i la industrialització de Catalunya, els principals objectius del mNACTEC són l'adquisició, la conservació i la documentació dels béns mobles de caràcter científic i tècnic que constitueixin un testimoni de la història del món del treball i de la vida quotidiana, així com les innovacions tecnològiques, amb especial interès en els objectes produïts des de la industrialització fins als nostres dies i, preferentment, els fabricats a Catalunya.

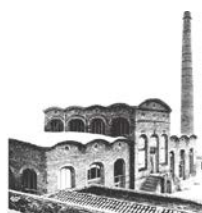
La seu del mNACTEC està ubicada a Terrassa, en un dels edificis fabrils més emblemàtics del modernisme català i un dels més bells d'Europa: el Vapor Aymerich, Amat i Jover, antiga fàbrica tèxtil dissenyada per l'arquitecte Lluís Muncunill i construït entre 1907 i 1908.

Sistema territorial del mNACTEC

El mNACTEC lidera una xarxa de 26 centres museístics independents i singulars que expliquen els processos productius industrials al territori català.

Generalitat
de Catalunya
**Departament
de Cultura**

**MUSEU DE LA
CIÈNCIA I DE LA
TÈCNICA
DE CATALUNYA**